

Motion till riksdagen 2018/19:2101

av **Marlene Burwick (S)**

Rätten till sexuell hälsa för personer med LSS-beslut

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att rätten till sexuell hälsa ska synliggöras i den framtida LSS-lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under 1900-talets sista årtionde genomfördes historiska frihetsreformer för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Tack vare lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) öppnades samhället för personer som tidigare levt inom institutionernas slutna världar.

Idag bor personer med LSS-beslut i egna hem med möjlighet till fria och självständiga liv. Det kan låta trivialt att konstatera att dessa människor bär på samma längtan efter närhet och relationer som andra människor, men i praktiken är det svårt att få stöd till att omsätta denna längtan i praktik. Normer och fördomar mot personer med funktionsnedsättning i allmänhet och mot personer med intellektuell funktionsnedsättning i synnerhet leder ofta till ett osynliggörande och moraliserande. Begränsningar och kontroll från anhöriga och (ibland) stödpersoner leder till svårigheter att söka en partner. Samtidigt är individens kunskaper kring sex- och samlevnad ofta bristfälliga. En bidragande anledning till detta kan vara att särskolan först på senare år införlivat sex- och samlevnadsundervisning.

Majoritetssamhällets normer och stereotyper medför också att personer med intellektuell funktionsnedsättning saknar ett erkännande för sin sexuella läggning eller könsidentitet. HBTQ-personer med LSS-beslut osynliggörs eller ses som problematiska.

Studier visar samtidigt att personer med LSS-beslut oftare än normalstörda personer faller offer för sexuella övergrepp och har svårare att värja sig mot hedersrelaterat våld och förtryck.

LSS är en rättighetslagstiftning. De 10 stödinsatser som lagstiftningen medger medför ett kompensatoriskt stöd för att kunna leva ett fritt och oberoende liv som alla andra. Här är personalen direkt avgörande för livskvaliteten hos stöd användarna. De agerar förebilder och har ofta motivation och intresse att arbeta med frågor som rör sexualitet. Dock saknas ett uttalat stöd från ledning och styrdokument, i förlängningen den lagstiftning som de ska verkställa. Endast ett fåtal kommuner har styrdokument och vägledning till personal som ger verktyg att arbeta med sex- och samlevnadsfrågor. Malmö kan i detta fall ses som en förebild med en väl genomarbetad handledning. I våras antog Uppsala vägledning om sexualitet, känslor och bemötande för de som arbetar i en LSS-verksamhet.

Intentionerna i LSS ska vara bärande för den nya lagstiftning som för närvarande utreds. Intentionerna om ett fritt och oberoende liv med goda levnadsvillkor, delaktighet och valfrihet är självklara. Dock är avsaknaden av rätt till sexuell hälsa ett problem då den delen av goda levnadsvillkor uppenbart faller bort då det inte nämns explicit. Detta visar sig i de stora skillnaderna mellan kommunernas befintliga eller obefintliga styrdokument och i slutändan i den nedslående statistiken kring utsatthet för sexuella övergrepp. För att nå målet om goda levnadsvillkor med allt vad det innebär oavsett var i landet man bor bör lagstiftningen synliggöra detta livsområde.

Marlene Burwick (S)